

VESTFOLDNYTT

1-2011 Fortidsminneforeningen Vestfold avdeling

PÅ LUKKET OMRÅDE

En personlig beretning om
Østøyas oppsynsmannsbolig
av Brit Seip Berggreen

ÅRSMØTE 2011

Slottsfjellmuséet 15.mars

Tanker om kulturminnevern i Vestfold
ved Terje Gansum - Årsmøtesaker, vernepreis, servering

VESTMANNRØD FOR FALL? Av
Arild
Colban
Om historien ble film, ville Vestmannrød være uerstattelig!

“VELLET” FREMDELES
EN RESSURS? Elisabeth Holmsen
og Kaisa Bengtsson

BRENNERIET PÅ LANGESTRAND
Hvorfor vil ikke Riksantikvaren frede?
Ragnar Kristensen

LEDER

I løpet av 2010 kastet vi et kritisk søkelys på riksantikvar Jørn Holme som da kunne evalueres etter ett års funksjonstid. Vestfoldavdelingens engasjement for fornyelse av direktoratet ga også avdelingen et ansvar for utfallet. Søkelyset resulterte i en kritikk som assosierte avdelingen med Aftenpostens kommentator Lotte Sandberg og kulturminneverner og skribent Sjur Harby - et godt selskap å være i!

Vi skal ikke legge skjul på at avdelingen satte riksantikvar Jørn Holme under press. Trykket og mediasøkelyset bidro avgjørende til at planene for å bygge ned kulturmiljøet i Hammerdalen ble forpurret. Riksantikvaren ble tvunget til handling. Vi skal heller ikke legge skjul på at slike manøvrer koster blodslit. Enhver sak kan ikke løses gjennom et slikt engasjement, selv om det skulle være ønskelig.

Også sentralt i Fortidsminneforeningen er vestfoldavdelingens oppnåelser blitt priset. Man bør ta til etterretning at vinnerformelen inkluderer en kritisk holdning til direktoratet. Den endelige løsrivelsen fra Riksantikvaren, som ble effektivert på representantskapsmøtet i 1998, bør etter 13 år resultere i en fri holdning til direktorat og departement som skal ivareta vårt interessefelt - selv om de også bevilger midler til våre gjøremål. Ter man seg servilt i forhold til makten blir man heller ikke tatt seriøst.

Den skandaløse Nordlisaken i Sørumsund endte med riving og erkjennelsen at dette skal ikke skje en gang til. Riksantikvaren varslet deretter økt bruk av midlertidig fredning for å vinne tid i slike saker, men alt tyder på at distansen fra midlertidig fredning til permanent fredning er like lang som distansen til fredning var før - kanskje enda lenger!

Så langt kjenner vi bare til en midlertidig fredning, Furuheim på Gol. I den saken valgte Riksantikvaren oppsiktssvekkende å gi eier en ny og utvidet ekstremt lang klagefrist etter at den opprinnelige var

utløpt. Saken går derfor til departementet og vi får tro den lokale ordfører allerede har beleiret statsrådets dør med vekklager. Håpet for Furuheim svinner.

Brenneribygningen på Langestrand i Larvik har etter Riksantikvarens egen målestokk klar fredningsverdi og mangler på fredningslistens utvalg over sjeldne tidlige industribygninger. Likevel vil ikke Riksantikvaren frede for å hindre ødeleggelse av bygningens historiske kvaliteter. Fordi eier ikke vil.

Reguleringssaken i Hammerdalen endte så langt bra for vernesiden etter at planene om å bygge ut ble stoppet i annen runde og 13. time. Først etter fylkeskommunal svikt og formidabelt press på direktoratet gjennom nasjonale media begynte ting å skje bak lukkede dører. Riksantikvaren oppnådde en annen runde og varslet innsigelse, men avsto fra fredning. Saken vil derfor vende tilbake i neste omgang som den endelige striden om Øvre verksgård. Hvorfor så halvveis, så unnvikende og så sent at korridor og bakrom blir arenaen?

Riksantikvaren får naturlig nok ros for å reise rundt og fortelle våre fylkeskommuner hvor skapet skal stå. Likevel er det betimelig nødvendig å granske hva riksantikvaren faktisk gjør og ikke bare hva han sier!

Riksantikvarens seksjonssjef Ulf Holmene talte på fjorårets representantskapsmiddag at vi kjemper for samme mål og underforstått bør opptre ens. Det er en halv sannhet. Når veiene vi følger ikke leder til samme mål er det vår plikt å si fra.

Et statlig direktorat er bundet av statens overordnede politikk. Likevel velger direktoratets leder, riksantikvaren, selv vernepolitisk linje og definerer selv det faglige innhold innenfor den vide rammen. Det er vår oppgave som interesseorganisasjon å kritisere det offentlige apparatets ledelse, linjevalg og faglige praksis når vi ser at våre veier ikke leder til samme mål. Representantskapsvedtaket fra 1998 fremstår fortsatt som klokt.

Innkalling til årsmøte 2011

Sett av **ONSDAG 15. MARS kl 18.30.**

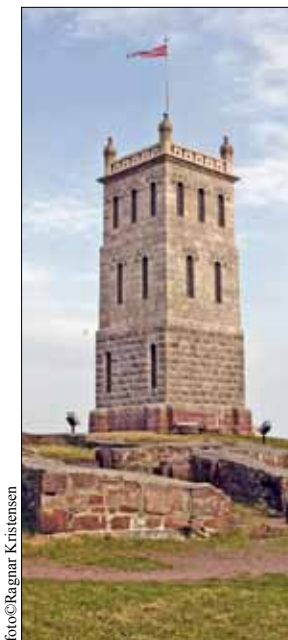
Det er viktig for kulturminnevernet at alle våre medlemmer i Vestfoldavdelingen som har mulighet, deltar på avdelingens **ÅRSMØTE, SLOTTSFJELLMUSÉET, Farmannsveien 30, Tønsberg.**

foto©Ragnar Kristensen

Vi byr som vanlig på foredrag. Kulturarvleder Terje Gansum fra fylkeskommunen vil formidle **TANKER OM KULTURMINNEVERN I VESTFOLD**. Din mening er velkommen!

foto©Ragnar Kristensen

PROGRAM

ÅRSMØTESAKER

1 Valg av møteleder, referent og protokollunderskrivere	5 Orientering om budsjett
2 Godkjenning av dagsorden	6 Årets representantskapsmøte
3 Årsberetning	7 Vedtektsendring - valgkomiteevervet
4 Regnskap	8 Valg
	9 Innkomne saker

Saker som ønskes tatt opp, må være styret i hende innen 5. mars

ENKEL SERVERING

ÅRETS VERNEPRIS DELES UT

TANKER OM KULTURMINNEVERN I VESTFOLD

Foredrag ved kulturarvleder Terje Gansum, VFK

Se også avdelingens nettside for informasjon: www.fmfvestfold.net

HJERTELIG VELKOMMEN

ÅRSMELDING 2010 - FORTIDSMINNEFORENINGEN VESTFOLD AVDELING

1.1 STYRET

Leder:
Ragnar Kristensen, Larvik

Styremedlemmer:

Stein Idar Hagen (nestleder), Larvik
Elisabeth Holmsen, Åsgårdstrand
Bjørn Torkildsen, Tønsberg
Kari Schei, Tønsberg
Varamedlemmer:
Gry Wenche Nilsson, Stavern
Brit Berggreen, Sandefjord
Karine Huseby, Tjølling
Kaisa Bengtsson, Sandefjord
Turid Wiig Erdvik, Sandefjord

Observatør:

Aina Dahl, Tønsberg

Valgkomité:

Dyveke Bast, Oslo / Stavern
Bjørn Kvarenes, Sandefjord
Frederik Wedel Jarlsberg, Ramnes

1.2 ANDRE VERV

Kasserer:
Ingeborg Bjørgen, Nøtterøy

Referent er Kari Schei. Arkivansvarlig
Elisabeth Holmsen. Styreleder besørger
innkalling.

Regnskapsansvarlig:

Tove Lisbeth Vasvik, Helgeroa

Revisor:

Laila Bengson, Nøtterøy

1.3. MEDLEMSTALL:

225 betalende medlemmer 31.12.10

1.4 LOKALER

Foreningen har midlertidig sitt arkiv fra

Slottsfjellmuséet i Villa Møllebakken på grunn av ombygging på det tidligere fylkesmuséet. Møter holdes hjemme hos styremedlemmene.

1.5 ANSKAFFELSER:

Avdelingen fikk for 2 år siden bevilget kr 5000,- fra Tønsberg kommune til innkjøp av skriver. For midlene er innkjøpt en ny multiskriver/skanner for kr 2 900,- (50% rabatt) beregnet på arkivbruk samt en 5 år gammel fargekopimaskin med MAC fargestyringsserver Xerox 3535 for kr 1 250,- beregnet på trykking av bladet vårt. Dermed er tilskuddet fra Tønsberg kommune i hovedsak oppbrukt.

2. MØTER, REPRESENTASJON

2.1. ÅRSMØTET

19.03.09 - Årsmøtet avholdt på Øvre Myra i Sandefjord den 24 mars 2010. Årsmøtesakene med valg ble gjennomført. Det var servering av waleskringle og kaffe, og det ble holdt foredrag av etnolog og forfatter Åse Enerstvedt. Hun fortalte om "Livet mellom husene".

2.2 VERNEPRISEN

Verneprisen 2010 ble delt ut søndag 13. juni i forbindelse med byvandring i Holmestrand. Prisen tilfalt denne gangen Marie Olaussen og Geir Dyrnæs for restaureringen av Fattighuset i Holmestrand.

2.2 STYREMØTER:

Styret har hatt 12 møter.

2.3 REPRESENTANTSKAPSMØTET

Hotell Terminus i Bergen 4-6. juni. Arrangør: Bergen og Hordaland avdeling.

Styret deltok med tre delegater.

2.4 LEDERMØTET

29.10.10 Deltagelse på ledermøte i Dronningens gate, Oslo.

2.4. AVDELINGEN DELTAR I:

2.4.1 EIDSFOS

Styret i stiftelsen Eidsfos hovedgård. Eva Torkildsen med vara Kaisa Bengtsson.

2.4.2 KULTURMINNEPRISEN

Komité for utdeling av Kulturminneprisen, Vestfold fylkeskommune.

2.4.3 BY-STENENE LARVIK

Samarbeidsgruppe med Larvik historielag og Jan Høeg for bevaring av bystenene i Larvik. Avdelingen disponerer et tilskudd på kr.40 000,- fra VFK.

2.4.4 TØNSBERGS BLAD

Flere fra avdelingen møtte til debatt og infomøte med Tønsbergs Blad om mediadekning.

3. VIRKSOMHET

3.1. EGEN VIRKSOMHET:

3.1.1. AVDELINGENS NETTSIDE

Webmedarbeidere velges av styret. Webansvarlig er juridisk ansvarlig for websidens innhold.

Redaktør: Bente Bjerknes, webansvarlig: Ragnar Kristensen,

Webmedarbeider: Stein Idar Hagen

Redaksjon: Elisabeth Holmsen, Karine Huseby.

Nettstedets hovedside er basert på nyhetsformidling med inngang til leder, presentasjon av avdelingens historie, kontaktside, "det skjer" side og arkivside hvor det er linker til utgående post

og publikasjoner. Hjemmesiden er basert på egen nyhetsformidling om avdelingens aktuelle saker og er rettet mot almenheten, politikere og media.

Våre egenproduserte oppslag erstatter i noen grad utsendelse av brev i saker og brukes i økende grad av aviser som grunnlag for nyhetsstoff. Avdelingens nyheter formidles nasjonalt gjennom hovedavdelingens hjemmeside. Vi har laget 42 nyhetssaker i løpet av 2010. Stikkord for linker på sidene er: kultur, temaer, arkiv, brev og uttalelser. Siden har lenker til relevante kontakter og til foreningens nettsider sentralt og lokalt.

Besøket har økt fra 4639 i startåret 2005, til 9763 besøkende i 2006 til 23 450 i 2007, i 2008 til 50 512, i 2009 var tallet 85 317. Ved utgangen av 2010 var besøkstallet totalt siden starten 126 761. For året 2010 var tallet besøk 41 444. Besøk betyr faktiske lesere som går inn på en eller flere sider og bruker noe tid der.

3.2. MEDLEMSRETTEDE TILTAK

3.2.1. BYGNINGSVERNSENTER

Samarbeide med Langestrands Nyttige Selskab. Det tilbys en times gratis anti-kvarisk bistand til huseiere.

3.2.2. MEDLEMSVERVING

Styremedlemmene har vervet nye medlemmer på avdelingens turer, kurs etc.

3.2.3 MEDLEMSBLAD

Avdelingen gir ut eget medlemsblad parallelt med websiden. Medlemsbladet heter Vestfoldnytt og første nummer utkom i august/september 2008. Bladet er normalt på 12 A-5 sider i farger og holdes vanligvis innenfor minsteportaksten. Utsendelser skal om mu-

lig kombineres med reklame/info om medlemstur, årsmøte etc. Totalt utkom 2 nummer i 2010.

3.2.4 BYVANDRING SANDEFJORD

Komitè nedsatt for nytugivelse av Byvandring i Sandefjord. Bjørn Kvarenes, Stein Hagen, Ragnar Kristensen. Forfatter Roar Tollnes bidro med rettelser. Boken ble trykket i desember 2010.

3.2.4 MEDLEMSTUR

13.06.10 – Byvandring i Holmestrand

3.2.5 JULEAVSLUTNING

Årets avslutning/siste styremøte ble lagt til Svend Foyns arbeiderboliger i Tønsberg. Arrangementet gjennomført enkelt. Styreleder i borettslaget foresto omvisning.

3.3. DELTAGELSE EKSTERNT

3.3.1 KULTURMINNEPRISEN

Avdelingen, ved styreleder og varamedlem Karine Huseby deltok på befaringer for å vurdere kandidatene til prisen som er initiert av Vestfold fylkeskommune. Prisen er delt og gikk i år til: Elihu kristne grunnskole fikk prisen for skjøtsel av en størrøys i Essoskogen, Tønsberg og Arnkjell Spikseth for skjøtsel av et gravfelt ved Frostvedt skole i Larvik. Prisen ble delt ut på Kulturminnedagen søndag 12. september på kystledhytta på Tjønneberget på Hvasser, Tjøme. Avdelingens leder fremførte juryens begrunnelse.

3.3.2 ARRANGEMENTER

Foredrag

Foredrag ved leder om Fortidsminneforeningen og utfordringer i Stavern på Stavern vels årsmøte den 8. mars på hotell Wassiloff.

KURS

I samarbeide med Vestfold fylkeskommune og Stiftelsen Eidsfos hovedgård ble det arrangert kurs i restaurering av gamle vinduer i kantinen, Eidsfos verk. Til sammen 12 deltagere. Håkon Gøt-hesen var kursleder. Kurset ble holdt i helgene 09/10 og 16/17 oktober. Lokaler ble stilt gratis til rådighet av Eidsfos verk ved eier Mads Andenæs.

REPRESENTASJON:

08.06.10 Avdelingens leder representerte avdelingen på åpningen av det nye Slottsfjellmuséet I Tønsberg, holdt gratulasjonstale og overrakte gave fra avdelingen sammen med styremedlem Holmsen.

18.10.09 - Sammen med Stiftelsen Eidsfos hovedgård og Vestfold fylkeskommune, avslutning av kurs i vindusrestaurering. Diplomatdeling ved ordfører I Hof Olav Bjørnli.

3.4 SAMARBEIDE

3.4.1 Vestfold Fylkeskommune og Stiftelsen Eidsfos hovedgård:
09-10 og 16-17 oktober - Kurs i vindusrestaurering arrangert på Eidsfos, kantinen Eidsfos verk. Kurset gikk over to helger.

3.5 DEMONSTRASJONER

06.06.10 Avdelingens delegater til representantskapsmøtet i Bergen deltok i demonstrasjon mot nedbygging av Nygårdsparken.

4. ENGASJEMENT / UTTALELSER

4.1 ENGASJEMENT

4.1.1 Verdiskapingsprosjektet Hammerdalen: Avdelingens leder og redaktør var spesielt invitert av riksantikvar Jørn Holme

til befaring av verdiskapingsprosjektet Hammerdalen den 7.04.10. Andre deltagere var representanter for verdiskapingsprosjektet. Adm dir. Thor Eika, ordfører i Larvik samt en delegasjon fra Riksantikvaren ledet av Jørn Holme.

4.1.2 Verdiskapingsprosjektet Hammerdalen: Avdelingens redaktør deltok på verdiskapingsprosjektene samling på Farris bad den 7.04.10 og på Larvik museum den 8.04.2010.

4.2 UTTALELSER/BREV

HORTEN

29.09.10 – anbefaling til VFK om tilskudd til Falsens gate 12

LARVIK

14.01.10 - Til Høgskolen Vestfold. Svar på forespørsel vedr. Verdiskapingsprosjektet Hammerdalen

14.01.10 - Til Riksantikvaren om MDs avgjørelse Kirkegata 15 og fredning Langestrand. Ber RA vurdere MDs prinsipavgjørelse om bevaringsplanens faktiske innhold.

22.01.10 - Til Larvik kommune om PVCvinduer Eidgata 8, kommentar til brev fra VFK og fra eier.

23.03.10 - Til Riksantikvaren - Fritzø verk – tiltak. Ber RA vurdere fredning.
23.03.10 - Til Riksantikvaren - vedlegg Fritzøe verk.

10.04.10 - Til Larvik Politikammer – Anmeldelse av riving av brygge etter planutvalgets vedtak om riveforbud.

16.08.10 - Til Riksantikvaren - tilsvaret Fritzøe verk. Svar på RAs brev som FMF oppfatter intetsigende og apologetisk for Hammerdalenprosjektet.

27.10.10 - FMF brev til Larvik kommune – By-stenene. Samarbeide om gjenreising av bystener.

27.10.10 - Vedlegg til brev om By-stenene - Høeg artikkel

27.10.10 - FMF brev til Fylkesmannen om By-sten nr 17. Ber om tillatelse til graving i Bøkeskogen.

06.12.10 – FMF brev/rapport til Riksantikvaren vedr. Vestregata 10. FMFs konklusjon vedr. bygningens tilstand og verdi.

30.11.10 – FMF til Planutvalget Larvik vedr. reguleringsplan for Hammerdalen. Råd om endringer i bestemmelser.

29.11.10 – FMF til Planutvalget Larvik høringsuttalelse reguleringsplan Hammerdalen ny utvidet høring. Anbefaler endrede bestemmelser og fjerning av byggeområder.

15.11.10 – FMF til VFK høringsuttalelse fredning av Garnisonssykehuset Stavern. Bifaller fredning og anbefaler mindre endringer.

28.09.10 – anbefaling til VFK om tilskudd til Kirkestredet 10.

HOLMESTRAND

31.5.10 - Til Holmestrand kommune / jernbanelinjen vedr. reguleringsendring og riving av Holmestrand stasjon.

SANDEFJORD

03.01.10 - Til Kvartal19 Arkitektkontor om Bjerggata. Høringsinnspill til reguleringsplan. Avdelingen ber om tilpasset bebyggelse i verneverdig strøk

03.01.10 - Til Sandefjord kommune utbygging Carlsenkvarteret Avdelingen ber om tilpasset bebyggelse.

11.02.10 - Til Sandefjord kommune - reg.plan Skiringsalvn. Ber om bevaring og tilpasning.

04.03.10 - Til Riksantikvaren - Linaaegården, ber RA vurdere fredning.

TJØME

12.10.10 – FMF klage på Tjøme planutvalg vedtak om å rive Hulebakveien 36

SVELVIK

27.01.10 - Til Svelvik kommune - uttalelse Svelvik brygge. Ber om byggefritt område foran gammel husrekke.

27.01.10 - Til Svelvik kommune - Svelvik brygge vedlegg.

VESTFOLD

10.03.10 - Til VFK - søknad kurstilsudd Eidsfos vindusrestaurering.

17.05.10 - Stiftelsen Eidsfos hovedgård – styrevalg. Vårt vedtak om representant.

27.10.10 - Fortidsminneforeningen til Kulturarv - kurs 2011. Ber om fortsatt samarbeid.

13.11.10 – FMF til VFK ber om utbetaling av tilskudd kurs vindusrestaurering

11.11.10 – FMF til Prinno – trykk av byvandring Sandefjord. Tilbud aksepteres.

4.4. BEFARINGER:

Sandefjord -

Larvik – Vestregata 10 med VFK og RA samt eier.

Larvik - diverse adresser Langstrand

Larvik – Bondebrygga på Nalumstranda rivesak

Horten – Vestmannrød gård 2 ganger

Nøtterøy – Grindløkka skole

Sandefjord – Carlsen kvartalet og Bjerggata utbyggingssak

Tønsberg - Nedre Langgate 26a restaurering av dør. Anbefaling.

Åsgårdstrand – Det gamle velhuset rivesak

4.5. MØTER

29.10.10 Deltagelse på ledermøte i Dronningens gate Oslo.

FORTIDSMINNEFORENINGEN SENTRALT:

23.03.10 Til hovedstyret - godkjenning av vedtektsendring

4.5. UTTALELSER OG OPPSLAG I MEDIA

15.11.10 Avdelingens leder med innlegg i Aftenposten om riksantikvarens praksis: "Hvorfor ikke frede?"

10.11.10 Avdelingens leder dagens gjest i Nationen med svar til riksantikvar Jørn Holme: "Oss surpomper i mellom".

29.09.10 Avdelingens leder utfordrer riksantikvaren på tiltak i Hammerdalen. Oppslag i Østlands-Posten

04.10.10 Avdelingens leder og riksantikvar Jørn Holme intervjuet av NRK Norgesglasset om Hammerdalen.

2010 Avdelingen er nevnt i flere oppslag om riving av Hulebakhuset på Tjøme.

21.09.10 Avdelingens leder intervjuet av Tønsbergs Blad om riving av Hulebakhuset på Tjøme.

21.09.10 Avdelingens leder med kommentar i Tønsbergs Blad om riving av Hulebakhuset på Tjøme: Ta en tenkepause.

01.02.10 Østlands-Postens leder om kulturminnevern og Fortidsminneforeningen

17.03.10 Avdelingens leder med kommentar i Østlands-Posten om fjerning av verneverdige trær ved Larvik kirke.

16.03.10 Østlands-Posten med oppslag om felling av verneverdige trær ved Larvik kirke. Avd.leder.

24.09.10 Redaktør med kommentar i Tønsbergs Blad om riving av Hulebak-

huset, Tjøme: Disket før start

13.06.10 Tønsbergs Blad med oppslag om utdelingen av verneprisen til Olaussen/Dyrnæs for restaurering av Fattighuset i Holmestrand: Hedret for kulturvern.

11.06.10 Tønsbergs Blad med oppslag om utdelingen av verneprisen til Olaussen/Dyrnæs for restaurering av Fattighuset i Holmestrand: Fattighusprosjekt gir gjev pris.

21.04.10 Sandefjords Blad med oppslag om Linaaegården. Avdelingen refereres.

10.02.10 Sandefjords Blad med oppslag om Carlsenkvartalet. Avdelingen refereres.

07.02.10 Sandefjords Blad med oppslag om Carlsenkvartalet. Avdelingens uttalelse refereres.

2010 Kommentar av styremedlem Brit Bergreen om Linaaeanlegget.

22.11.10 Oppslag Østlands-Posten om bystene i Larvik.

15.04.10 Oppslag Østlands-Posten om bondebrygga riving

VALGKOMITÉENS FORSLAG 2011

Leder velges for 1 år:
Ragnar Kristensen, Larvik

Styremedlemmer velges for 1 år:
Styremedlem: Bjørn Torkildsen, Tønsberg

Styremedlemmer velges for 2 år:
Kari Schei, Tønsberg

Varamedlemmer - alle velges for 1 år:
Gry Wenche Nilsson, Stavern
Brit Berggreen, Sandefjord
Karine Huseby, Tjølling
Kaisa Bengtsson, Kodal
Turid Wiig Erdvik, Sandefjord
Wenche Vollevik, Tjøme

OBSERVATØR velges for 1 år:
Lars Egeland, Tønsberg

Styret foreslår at sittende valgkomité, revisor og regnskapsfører gjenvelges som følger:

FORSLAG TIL VALGKOMITÉ 2011

Valgkomiteens leder velges for 1 år:
Dyveke Bast, Stavern/Oslo

Valgkomitémedlemmer velges for 1 år:
Bjørn Kvarenes, Sandefjord
Tore Ness, Andebu

ANDRE VERV:
Revisor, velges for 1 år:
Laila Bengsson, Nøtterøy

Regnskapsfører, velges for 1 år:
Tove Lisbeth Vasvik, Helgeroa

FORSLAG TIL VEDTEKTSENDRING VALGKOMITÉEN 2011

Årsmøtet 2010 henstilte til styret å foreslå en vedtektsendring vedr. valgkomiteen. Vestfold avdelings vedtekter for valg av valgkomité lyder i dag: "§5. Årsmøtet. Valgkomité på 3 personer. Valgperioden er ett år."

Av hensyn til kontinuiteten i valgkomiteen foreslås følgende endring: "§5. Årsmøtet. Valgkomité på 3 personer. Årsmøtet velger leder for valgkomiteen for en periode av 2 år. Valgkomiteens to medlemmer velges for 1 år." Valgkomiteens Bjørn Kvarenes foreslår følgende endring/tillegg til endringsforslaget: "Ett medlem av valgkomiteen foreslås av årsmøtet".

Vedtektsendring skal godkjennes av hovedstyret iht. til Fortidsminneforeningens lover.

Fortidsminneforeningen avdeling Vestfold

Regnskap 01.01.2010-31.12.2010

Inntekter	Regnskap		Budsjett		Utgifter	Regnskap		Budsjett	
Medlemskontingent	36 970,00	35 000,00	Lønn sekr.	-					
Arrangementer, deltageravg.	2 110,00	9 000,00	Årsmøte/st.møte/arr.	3 839,62	14 000,00				
Tilskudd VFK	25 000,00	30 000,00	Representantskapsmøte	15 199,33	15 000,00				
Tilskudd Tønsberg kommune		5 000,00	Kjøregodtgj./reiseutg.	2 149,88	1 000,00				
Kursavgift deltakere	16 500,00	20 000,00	Telefon/internet/nettside	220,00	1 000,00				
Salg Sandefjordboken	1 080,00		Porto	1 791,01	8 000,00				
Salg bøker/trykksaker	-	40 000,00	Vestfoldnytt		2 000,00				
MVA-refusjon fra FMF	1 306,00	3 000,00	Sandefjordboken	30 710,00	35 000,00				
Øreavringning ved kasseoppgjør	0,14		Kurs vidusrestaurering	24 004,80	32 000,00				
Renteinntekter	92,86	100,00	Diverse inkl. gaver/kont.	6 604,33	3 000,00				
Ref.fra Beates mat (2009)	7 655,00		Kontorutstyr./rekv.	1 439,20	1 000,00				
	<u>90 714,00</u>	<u>142 100,00</u>	Bankgebyr	60,00	200,00				
Overskudd	<u>1 552,95</u>		MVA	3 142,88					
				<u>89 161,05</u>	<u>112 200,00</u>				
					<u>29 900,00</u>				

Aktiva pr. 31.12.10	
Saldo kontoutskrift 31.12.10	54 980,34
Kasse	-
Beholdning pr. 31.12.10	<u>54 980,34</u>

Passiva pr. 31.12.10	
Beholdning pr. 01.01.10	53 427,39
Overskudd	1 552,95
Beholdning totalt	<u>54 980,34</u>

Helgeroa 30.01.2011

Tove Lisbeth Vasvik

Tove Lisbeth Vasvik
RegnskapsførerTønsberg, 4. februar 2011
Laila Bengson
Revisor

Forklaring til budsjett: Vi har også i år regnet med kurs i vindusrestaurering på Eidsfos hovedgård under forutsetning av fylkeskommunal støtte. Inntekt fra kurs 2009 og 2010 skal deles med stiftelsen Eidsfos hovedgård og fremstår derfor som utgift i 2011. Bokutgiften er basert på at vi igangsetter forprosjekt for ny byvandringssbok. Inntekt av boksalg er stipulert høyt fordi vi allerede i løpet av desember 2010 har solgt Byvandring i Sandefjord for nærmere kr.40.000,- Salget opptreer først som inntekt i 2011. Boksalg i 2011 er moderat stipulert.

Fortidsminneforeningen avdeling Vestfold.

Revisjonsberetning 2010

Regnskapet for 2010 er gjennomgått og funnet i orden. Bilag og bankkontoutskrifter stemmer med regnskapet. Det er ikke utbetalt lønn i 2010. Overskudd i 2010 er kr 1.552,95. Den totale beholdningen pr 31/12-2010 er på kr 54.980,34.

Tønsberg, 4. februar 2011.

Laila Bengson
Revisor

BUDSJETT 2011 - INNTEKTER		BUDSJETT 2011 - UTGIFTER	
Medlemskontingent	35 000,00	Årsmøte/styremøte/arr.	15 000,00
Arr./tur deltageravgift	15 000,00	Representantskapsmøte	15 000,00
Tilskudd VFK	40 000,00	Kjøregodtgj./reiseutg.	3 000,00
Tilskudd Tønsberg k.	5 000,00	Telefon/internet/web	1 500,00
Kursavgift	18 000,00	Porto	3 000,00
Salg bøker trykksaker	60 000,00	Vestfoldnytt	1 000,00
MVA refusjon	3 000,00	Bøker/trykksaker	25 000,00
Renteinntekter	200,00	Kurs	30 000,00
Sammenlagt	176 200,00	Eidsfos deling kursinntekt 2009/2010	11 000
		Div. /gaver/kontingenter	3 000,00
Overskudd	63 600,00	Kontorutstyr/rekvisita	5 000,00
		Bankgebyr	100,00
		Sammenlagt	112 600,00

VESTMANNRØD FOR FALL?

Av Arild Colban

foto©Arild Colban

En av Vestfolds historieomsuste gårder kan få en ublid skjebne påpeker Arild Colban i denne artikkelen. Han finner grunn til å minne om vestfoldhistorien som da vil miste et viktig synlig spor i landskapet ved Borrehaugene!

BORRES ELDESTA GÅRDER

En av Borres eldste og største gårder Vestmannrød står i fare for å bli revet. Det er en herskabelig hovedbygning på 600kvm som ble bygd 1823 i følge Gjengangeren 12.07.2007 (med tilbygg 1906 og 1916).

Det er 4 piper med 6 vedovner i hver etasje. Det er også låve 700kvm, stabbur og flere andre bygninger som ny eier ønsker å rive ifølge Gjengangeren 12.10.2010. Gården var på 220 mål innmark og 400 mål skog som nå er solgt til nabogården Fjugstad, bortsett fra bygningene med 20 mål tomt som for noen år siden ble forsøkt solgt for 15 mill.

FLOTT BYGNING RIVES?

Vestmannrød er nabo til Høgskolen i Vestfold ved hovedveien mellom Tønsberg og Horten ca 4 km før Horten. Det er skolen som nå ønsker nybygg for sine studenter. Da gården var til salgs fra år 2005 til 2007 het det: "De store, flotte bygningene ..." Plansjef i Horten, i Gjengangeren 25.10.2010:

Dagens bygninger er i dårlig forfatning og må trolig rives. Han tror politikerne vil si ja til riving. Han ønsker "kopi" av bebyggelsen som er nå. Bl. a. Fylkesmannen kan stoppe planene. Svar skal komme i juni 2011.

GOD STAND

Den 26.10.2010 så jeg alle bygningene utvendig, og tok foto. Hovedbygningen har sort glassert takstein uten synlige skader, unntatt ved gradrenne. Ingen synlige råteskader eller skjevheter utvendig!

Bygningene ser ut til å være i svært god stand. Mange vinduer og dører ser ut til å være originale. Noen vinduer har en sjelden sprosseinndeling.

Det blir færre og færre hus og bygninger igjen fra denne tidsepoken og dermed blir de mer og mer viktig å ta vare på og ikke minst se og lære om byggemåten før strømmen kom og før elektrisk verktøy av noe slag fantes.

HJERTESUKK

Ofta hører jeg hjertesukk om bygningene fra 17- og 1800-tallet som er revet tidligere: "Det hadde nok ikke skjedd i dag..."

Gårdstunet med bl. a. stabbur fra ca 1861 og låve bygd 1900 av Christoffer Hannevig bør bevares i sin helhet. Det er ikke mange slike store låver igjen.

De er enten brent, revet eller ombygd. I Borre (nå Horten kommune) er låvene på alle de største gårdene brent eller revet!

RIK HISTORIE

Vestmannrød har en så rik historie at den også av den grunn bør bevares. Jeg kan bare ta med litt av historien her:

Skipsreder Christoffer Hannevig senior (1852-1938) kjøpte gården 1898. Han hadde i alt over 60 seilskuter og omkring 15 dampskip! Han var medstifter av Borre sparebank, stortingsrepresentant og med i Borre herredsstyre. I 1896 av slo Borre herredsstyre å kjøpe Borre kirke fra greven av Jarlsberg for 5 000 kr.

I 1899 kjøpte C. Hannevig selv Borre kirke av greven og forærte den til Borre. I 1916 overdrog han Vestmannrød til sin eneste datter, Elfi som var yngst i søskenflokket på syv. Hun var første kvinne i Borre og Horten med sertifikat og egen bil.

C. Hannevig senior la nok grunnlaget for at hans sønn med samme navn kunne bli enda mer kjent innen skipsfartsvirksomhet enn ham selv. I 1914 utvidet C. Hannevig junior (1884-1950) med kontor i London. Under 1. verdenskrig startet han en bank i London, flere skipsrederier og anla 3 skipsbyggerier.

foto©Arild Colban

FILMPOTENSIALE

I Geir Imsets bok "Christoffer Hannevig: Gull, krig og krakk" sier han i et forkortet sitat: "C. Hannevig junior var en av landets mest berømte personer, sannsynligvis bare overgått av kongefamilien, polarhelten Fridtjof Nansen og Roald Amundsen samt skøytevidunderet Oscar Mathisen".

Historien er så interessant at den kunne bli film – da vil Vestmannrød være uerstattelig – noe den for øvrig uansett vil være!

Kilder: Borre bygdebok og Geir Imsets bok.

foto©Arild Colban

“VELLET” - FREMDELES EN RESSURS?

Av Elisabeth Holmsen og Kaisa Bengtsson

Kayesgate 4 er det gamle forsamlingshuset ”Vellet” i Åsgårdstrand. Det ser nå ut til at bygget står for fall fordi Horten kommune vurderer å selge huset. Planene for salg og evt. riving av bygningen foruroliger Fortidsminneforeningen da ”Vellet” har en helt sentral plass i Åsgårdstrands historie og betyr mye for lokalbefolkningen både som offentlig bygg og som åsted for minneverdige begivenheter og opplevelser. Eiendommen ligger innenfor regulert antikvarisk spesialområde bevaring i Åsgårdstrand.

foto©Kaisa Bengtsson

SENTRAL VERDI

Det er mange i Åsgårdstrand som mener at forsamlingshuset har en sentral funksjonsverdi i Åsgårdstrands historiske og kulturelle setting. Bygningen har hatt en funksjonsverdi i byen siden ca. 1906. Folk minnes juletreffester, teater, kino-forestillinger og Åsgårdstrand var tidlig ute med speidervirksomhet og KFUK-speiderlag ble stiftet i 1930 på Vellet.

Vellet inneholder en scene, et ’dansenegulv’, et stort kjøkken, det gamle filmrommet og en kjeller under hele bygget. Interiøret kan være fra ca. 1950-60 tallet (ant. siste store modernisering?).

foto©Kaisa Bengtsson

Nevnes kan også den første folkeavstemningen om kommunesammenslutning i Åsgårdstrand som fant sted i februar 1957 på Vellet, hvor resultatet ble et klart nei til sammenslutning med Sem kommune. Det lokale særpreget og byens identitet er viktig, og det er et poeng at det er en økt interesse for kulturminnevern i lokalmiljøene.

LOKAL SAMFUNNSRESSURS

Kommunene har mange utfordringer når det gjelder å ta vare på og bruke kulturminner som ressurs. Helhetsplanlegging er nødvendig og kulturminner må integreres i helheten, med vekt på variasjon og mangfold i et lokalsamfunn.

Det er lokalt behov for å beholde Vellet som en samfunnsressurs. Bygget er for tiden stengt pga. brannkrav. Byggets forfatning er ganske bra, men det er forholdsvis store fuktproblemer i kjelleren. Per dags dato så vet man ikke hvor mye det vil koste å totalrenovere bygget.

EN GAMMEL HISTORIE

I boken Aasgaardstrandiana fra 1957, kan vi blant annet lese om huseiere og tomten. Her finnes også litt om Vellets historikk. Ladestedet er omgitt av ganske store går-

der. På sydsiden Teien, på vestkanten Store Stang, samt nordfor og på nordkanten Nygaard, som hørte til Åsgården. Stangsløkken ble utskilt fra Store Stang i 1870. I 1902 solgte eierne en parsell av Stangsløkken, nærmere bestemt Engen eller Skriveengen til Simeon Kaye som utparsellering av tomter. Simeon Kaye var en engelsk forretningsmann, som hadde bosatt seg dels i Oslo og dels i Åsgårdstrand.

I 1904 fikk Aasgaardstrand og Omegns Ungdomsforening en byggetomt i gave av Kaye, og i 1906 bygget foreningen sitt forsamlingslokale. Foreningen Åsgårdstrand Vel, overtok i 1927 foreningslokalet etter Ungdomsforeningen, og Vellet har vært et samlingssted (tidligere også kino), for byens innbyggere frem til 2009, da huset ble stengt pga brannsikringskrav.

BYHISTORISK RAMME

Bygninger som tilhører Åsgårdstrands ”gamle by” er blant annet rådhuset m/staller, den gamle skolen, folkebadet, fengselet, den gamle brannstasjonen samt et godt bevart bysenter med butikker, kaféer, gallerier og hotell. Det finnes også rederboliger som ligger sentralt i byen.

Bygningshistorien forteller oss noe om samfunnet, og et mål må være å bevare et historisk utvalg av Åsgårdstrands

foto©Kaisa Bengtsson

foto©Kaisa Bengtsson

bygninger. Åsgårdstrand var på et tidspunkt Norges minste by, og 1. januar 2010 fikk stedet bystatusen tilbake.

KOMMUNAL UTFORDRING

Den beste måten å bevare Åsgårdstrands bygningsmiljø på, er jo den enkelte huseiers bruk og vedlikehold. Fortsatt bruk og vedlikehold krever etterjusteringer av brannvern samt i dette tilfellet blant annet også muggsanering.

Bygget er i kommunalt eie, men Horten kommune strever med økonomien. At kommunen vurderer å selge huset er legitimt, men kanskje ikke den klokeste veien å gå.

Inntektene fra dette huset tenker man seg skal gå til å finansiere et mulig allaktivitetshus i Åsgårdstrand. Investorer har også ytret et ønske om å bygge leiligheter på tomten hvor forsamlingshuset står i dag.

OPPFORDRING

Fortidsminneforeningen oppfordrer det politiske miljøet i Horten kommune til å vurdere saken nøye – ikke bare under en kortsiktig økonomisk synsvinkel, men i et langsiktig samfunnsmessig perspektiv. Horten kommune bør søke andre løsninger enn salg og bidra til at Vellet i Åsgårdstrand lever videre som et tradisjonsrikt lokalt møtested.

PÅ LUKKET OMRÅDE

Oppsynsmannsboligen på Østøya, KJV, som bevaringsobjekt.

Av Brit Berggreen

Brit Berggreen har vokst opp på Østøya under Karljohansvern marinebase. Hun forteller her om den triste skjebnen som ble hennes barndoms øy til del og hvordan tiden snur på det meste - også forsvarets prioriteringer, som har resultert i en ny giv for å rehabilitere Østøyas kulturminner. Brit Berggreen er professor emeritus ved seksjon for kulturvitenskap ved Universitetet i Bergen og aktiv i Vestfoldavdelingens styre.

SORGENS DAG OG NOEN MINNER

I 1999 fikk jeg se Østøya igjen, et strengt bevoktet militært område der oppsynsmannsboligen var mitt barndomshjem fra 1946 til 1960. Det var professor Ragnar Bye som fikk meg med. Han hadde også barndomstilknytning til øya, og ordnet med tillatelse. Med oss var en sjømilitær vokter som passet våre skritt.

Det ble et sjokk. På alle kanter var det forfall og folk som var opptatt med å rive bygninger. All trebebyggelse som hørte til Østøya militærforlegning var blitt til en plankehaug på appellplassen, og den vakre administrasjonsbygningen i armert betong, som var satt opp av tyskerne, var under riving.

TRIST GJENSYN

Verst var gjensynet med det som hadde vært mitt hjem. Ikke bare var det utsatt for naturlig forfall, men Marinens befalskole hadde brukt stedet til kommandoøvelser. Innvendig var treverk splintret, og utvendig var murpussen falt av i store felter så den røde teglen var dominerende.

Det var så nedslående at jeg valgte å glemme stedet. Da hadde jeg ikke vært på øya siden 1974. Det året døde min far, Arne Berggreen (f 1912) som den siste beboer i oppsynsmannsboligen.

NØKLEBLOMSTER OG STAKITT
"Vår" halvpart av Østøya var som et paradys der dyr beitet, fugler sang og blomster vokste.

Mine skolevenninner husket min fødselsdag i midten av mai, og et badekar fylt med buketter av nøkleblomster, og duften av syrinene som bredte seg på sørsiden av det hvite stakittet som rammet inn boligen, og transporten med motorsnekke fra Bankløkka eller Sykehusbrygga i Horten.

Men å møte alt dette igjen som forfall, ruin og rivingsobjekter var ikke til å holde ut.

EN NY OG GLEDELIG VENDING
Oppsynsmannsboligen sto tidligere på en liste, første gang publisert i 1933, over verneverdige bygninger i statlig eie og skulle vært behandlet som fredet. Mange bygninger på denne listen ble imidlertid "glemt" og sågar revet (herunder Citadellet inne på Karljohansvern).

Arbeidet med verneplanen for Karljohansvern satte så nytt fokus på disse kulturminnene og i 2004 ble bygningen vedtaksfredet sammen med en rekke bygninger og anlegg på Karljohansvern. Men forfallet på den ubebodde oppsynsmannsboligen var kommet langt. Faretruende langt.

Fig.1 Gårdsplassen til oppsynsmannsboligen. Billedtekst neste side. (Foto utlånt av Bjørn H. Hørnes, Sandefjord).

BUDSKAPET

I 2010 kom imidlertid et gledelig budskap. Oppsynsmannsboligen fikk tilført midler, i første omgang for sikre bygningen og stanse videre forfall. Sorg ble vendt til glede.

Jeg fikk bli med etnologkollega, seniorkonsulent og antikvar Britt-Alise Hjelmeland fra Forsvarsbygg, over Mellomøya og videre til Østøya, og ble deltagende informant da vi ankom oppsynsmannsboligen en dag i oktober. Der var arbeidere med harde hatter på hodet i sving. Alt sto fram i forklart lys. Stedet var verre enn verst, men forfallet skulle stanses.

SNØBALLEN RULLER

En venninne sa henslengt på nyåret 2011 da jeg snakket om dette: "Moren til Vera Kvardal er født Aarøe og vokst opp på Østøya. Hun er nesten hundre år". Nå ble det fart i sakene. Søren Aarøe med kone Therese kom som oppsynsmann på

Østøya i 1909 med tre barn, som skulle bli ni i alt. De fleste var voksne og flyttet hjemmefra da tyskerne overrumplende tok stedet den 9 april 1940. Hjemme hos Astrid Aarøe (f 1912) sørget Vera for å digitalisere fotografier fra vegg og familiealbum, og formidle minner fra moren og slekten for øvrig.

FÅ VET

Nå er vi et helt team i sving med å dokumentere, rekonstruere og skape mikrohistorie omkring en øy med mange hemmeligheter. Noe få vet, er at øya hadde en egen jernbane for transport av torpedoer og miner. Endestasjonene ble kalt Skoppum og Borre. Togføreren var Arthur Bye, faren til Ragnar.

Jeg har sett kong Olav V stige opp på en jernbanevogn, den fremste av mange, med stoler for prominensene, og hørt kongens hjertelige og berømte latter da han steg opp på kongestolen av lys finér og grønne stålrør, den eneste med armlener.

Fig. 2 - Oppsynsmannsboligen med uthus ved Strømsund. (Foto etter innrammet bilde hos Astrid Kvardal, Horten). Se billedtekst under.

Så entret Arthur Bye lok'en og tok følget med på befarings. Det må ha vært høsten 1957, rett etter Kong Haakon VIIs død.

GJENGRODDE STIER

Slik er historie nå, og kan bli med i fortellingen om Østøya. Skilt med ADGANG FORBUDT og bevoktet port på broen på Mellomøya vitner stadig om militær aktivitet på øyene ut mot Oslofjorden.

Historien om oppsynsmannsboligen og miljøet rundt med krutthuset og det unike anlegget fra seilskutetiden med mastedam, masteberg og kjølhalingskai, kan vi imidlertid ta fatt på, vi som elsker Østøya.

Vi er to velvoksne kvinner som har bodd i oppsynsmannsboligen: Astrid Kvardal som ble født der 1 juledag

1912, og jeg som er generasjonen yngre. Unntatt selve oppsynsmannsboligen er alt revet nå. Jordene er helt gjengrodd, og veiene dit likeså. Brygga er borte. Men stedet selv lever i mange menneskers minner og hjerter, og stadig kommer det mer stoff.

FOTOSAFARI

Fig 1 - Se øverst side 17. Fra gårdsplassen sommeren 1951 med kviger. Ei høne, en hvit italiener, kan skimtes i bakgrunnen. Barna er Bjørn Harald Hørnes og Brit Berggreen. Fra venstre er bygningene sauefjøs, stall/løe, grisehus, hønsehus. Fôrbua til høyre skjuler bryggerhuset. Kjerra til venstre var i daglig bruk, motorsnekka likeså. Ellers tok en Ford-A varevogn, 1930-modell over for slede og trille.

Fig 2 - til venstre. Oppsynsmannsboligen ved Strømsund på Østøya med uthus. Den opprinnelige, lave bygningen er fra 1840. Kjølhalingsanlegget til høyre. Karljohansvern i bakgrunnen.

Da det kom bro, gikk den over den lille øya som ble kalt St Helena. Broen, sammen med bro fra Løvøya til Mellomøya gjorde øya landfast. Bildet er tatt fra Masteberget på Mellomøya, trolig da den toetasjes påbygningen var ny ca 1920.

Fig3 - Under. Oppsynsmannsboligen malt av vestfoldmaleren Hans L. Rasmussen, signert 1975. Bortsett fra sauefjøs/løe til venstre er nå alle driftsbygningene fjernet.

Fig. 4 - Over til høyre. Den sterkt ramponerte oppsynsmannsboligen sett fra Masteberget mot Karljohansvern. Bildet er tatt i forbindelse med fredningsvedtak etter 2000. Alle bygninger er revet, brygga likeså, og hagen overgrodd likesom øya for øvrig.

Fig 5 - Neste side. Kart over Indre Havn i Horten med Karljohansvern og de tre øyene, Løvøya (kan skimtes),

Fig. 3 - Maleri av H.L.Rasmussen 1975 (Privat eie).

Fig. 4 - Oppsynsmannsboligen fra Masteberget 2000. (Foto fra Verneplan for Karljohansvern)

Mellomøya, Østøya og Vealøs. Oppsynsmannsboligen ligger ved innløpet til Strømsund, Masteberget på motsatt side. Jorder og eng ligger på vestsiden av Mastedammen som deler øya i to.

Referanser:

Verneplan for Karljohansvern:

<http://www.verneplaner.no/?f=karljohansvern&id=149833&a=2>

Takk til Astrid (Aarøe) Kvardal, Vera Kvardal, Ragnar Bye og Britt-Alise Hjelmeland, Forsvarsbygg.

Se også

Brit Berggreen: Karljohansvern. *Vestfoldnytt* 2009, nr 2, s 4-6

BRENNERIET PÅ LANGESTRAND

Unikt fredningsverdig industriminne slipper ikke gjennom nåløyet!

Av Ragnar Kristensen

Vestregata 15a på Langestrand i Larvik er et stort dimensjonert bolighus som skiller seg markant fra annen bebyggelse i området. Opprinnelig var bygningen en pakkhusbygning med ytterligere funksjoner knyttet til den industrielt drevne brenneri- og malteribedriften til Joseph Ottersen Steen. Antagelig etablert ca. 1820 og nedlagt under senere eier i 1843 for deretter å ombygges til arbeiderbolig av ny eier Fritzøe jernverk/Treschow. I dag et privat bolighus.

TIDLIG INDUSTRIHISTORIE

Brenneribedriften til Ottersen Steen tilhører de tidligste industrielle brennerivirkomhetene i Norge. Perioden før 1820 var preget av småproduksjon til eget bruk og først rundt 1820 startes det industrielle virksomheter. Ingen av disse er bevart i særlig grad. Et eksempel er brenneribygningen på Jegersborg i Larvik. Den har neppe annet enn tømmerkjernen bevart. Pionerene la stort sett ned i 1840-årene og i 1850-årene ble det grunnlagt bedrifter av mer moderne type hvorav noen er bevart, særlig på Hedmark.

Anlegget til Joseph Ottersen Steen var særlig stort og omfattet tre store bygninger og noen mindre. Alle hadde funksjoner knyttet til brenneri- og malteridriften. Bare Vestregate 15a er bevart idag og er unik i større sammenheng som enlig bevart representant for de tidligste industrielle virksomhetene innen brenneri i Norge.

Et spesielt trekk ved pakkhuset (Vestregata 15a) er at det er stall og fjøs i første etasje med pakkhus og lager for korn og dyrefôr over. Bygningen var utvilsomt en integrert del av fabrikanlegget. Malteriet medførte en del avfall som

Brennerianleggets pakkbod fra 1824. I dag Vestregate 15a, tomannsbolig på Langestrand.

ikke kunne brukes i produksjonen, men egnet seg til dyrefôr da det var næringsrikt. Sett i en slik sammenheng representerer pakkhusbygningens spesielle innredning en kretsløpsidè hvor intet går til spille.

BRENNERIETS PAKKBOD

I 1820 takseres en toetasjes malteribygning utstyrt med maltkummer i kjelleren på eiendommen. I tillegg var det ført opp en enetasjes bygning utstyrt til "bagehus". Sannsynligvis fantes det ikke bygninger på denne tomten tidligere. Joseph Ottersen Steen selv bodde et stenkast sydøst for malterianlegget.

I 1824 takseres anlegget på nytt da det er oppført nye bygninger. Bygningen fra 1820 var uforandret. I tillegg var det nå oppført en toetasjes bygning på 23 ½ x 13 alen og 9 ½ alen høy. I første etasje var det brenneri med brennvinnskjele og skorsten med bryggepanne. Det var en skorsten til en maltkølle og diverse meskekar. Annen etasje var innredet til maltkølle. Her var det støpte jernplater og jernbjelker. Øverst var det korn- og tørkeloft. På baksiden var et tilbygg av utmurt bindingsverk 23½ alen x 5½ alen, og 5½ alen høy. Værelse i første etasje og kornloft over.

Ekstisterende bygning beskrives som med tre etasjer hvorav første etasje var kjeller med bl.a. stall og fjøs. Kjelleretasjen var 26 alen lang og 13 alen bred, andre etasje derimot var 26 alen lang og 15 alen bred i likhet med den lave etasjen over. I andre og tredje etasje var det pakkboder, kornloft og forhus. I hele bygningen kun 6 fag dobbelte vinduer. Taksten beskriver utkragingen av annen etasje mot syd. Vest for pakkboden var det satt opp et skjul på 13x9 alen som bl.a. inneholdt utedo. Rundt anlegget var det et stakittgjerde med fire dobbelte porter. Totalverdien ble satt til 2800,- spd.

I 1839 gikk anlegget over fra Sybille Steen til Gether og Bomhoff hvis hensikt det var å fortsette driften av brenneiet og malteriet. Det bemerkes imidlertid i 1846 at brenneridriften har opphørt for tre år siden. I 1848 gikk anlegget over til jernverkseier Michael Treschow. Treschows hensikt var å benytte bygningene som arbeider- og funksjonærboliger. Oppgangstider med stor etterspørsel etter jern nødvendiggjorde tiltak for å sikre arbeidskraft.

ARBEIDERBOLIG

Anlegget takseres igjen i 1856 og alle bygningene har da fått nye funksjoner som arbeiderboliger. Den gamle malte-

Bildet fra 1860-årene viser brennerianlegget øverst med pakkboden til høyre. Under er boliganlegget til Ottersen Steen

ribygningen hadde nå fire kjøkken med tilhørende panelte værelser.

I brenneribygningen var det beregnet noe større areal pr. leietager. Her var det innredet to kjøkken pr etasje med tilhørende panelte værelser. Pakkboden som fremdeles er bevart hadde nå fått skorsten og bakerovn i kjelleren. I annen etasje var det to leiligheter bestående av to kjøkken og fire panelte værelser. Antall vinduer var økt til 12 tofags og 5 ettfags vinduer. I alt 12 dører. De mindre, tidligere oppførte bygningene inneholdt nå vedskur og utedoer.

Malteriet og brenneriet ble revet i slutten av 1800-årene. Senere ble Langestrand indremisjonshus oppført på den delen av tomten. Pakkhuset fikk gateadressen Vestregate 15a og er godt innpakket i nyere kledninger og plater, men likevel antagelig i stor grad bevart under tilføyelsene.

NEI TIL VERNESAK

I 2010 ble Fortidsminneforeningen oppmerksom på kommunalt og fylkeskommunalt godkjente byggearbeider som vil medføre ødeleggelse av vesentlig industri- og bryggerihistorie. Verandaer, bortsaging av kornloftets dobbelte bjelkelag, feil vinduer og annet.

Riksantikvaren befarte bygningen med Fortidsminneforening og eier, men konkluderte at til tross for at hustypen mangler på fredningslisten, representerer svært sjelden industrihistorie og er unik - så vil ikke Riksantikvaren frede fordi eier ikke er enig.

Et unikt kulturminne i jernverksbydelen Langestrand lider et vesentlig kulturverditap uten at det offentlige kulturminnevernet løfter så mye som en finger. Industrihistorie er fredningsprioritet, sier Riksantikvaren. Tomme ord?

ÅRET SOM BEGYNTE BRATT Av Ragnar Kristensen

Året 2010 begynte som "det året det var så bratt". Avdelingen satset optimistisk på gjentakelse av høstens vindusrestaureringskurs allerede på vårparten. Det slo helt feil fordi dagens nordmenn har feriedager så store deler av året at det skal mye til å ikke kolliderer med andre fritidsplaner. Kurset ble utsatt til oktober, på tampen av høstferien og ble en stor suksess.

Det kan ikke legges skjul på at Kulturminneåret 2009 var et strevsomt år for avdelingen som hadde mange jern i ilden. Derfor ble nødvendigvis 2010 noe mer av en pustepause i bakken. Bare én medlemstur, riktignok svært vellykket, til et for mange ukjent historisk Holmestrand. Vi har satt oss fore å sørge for to slike arrangementer i året. Vi satser friskere i 2011.

På vernesiden var året 2010 preget av debatter om Verdiskapingsprosjektet Hammerdalen, Riksantikvarens rolle og Treschow-Fritzøes ønsker om å regulere jernverksområdet Hammerdalen til utbygging. Disse sakene ble de tunge sakene hvor avdelingen engasjerte riksmidia (Aftenposten, NRK og Fortidsvern). Saker av nasjonal betydning kan sjelden løses bare lokalt. Som en direkte følge av avdelingens ulike utspill ble nedbyggingen av Hammerdalen stoppet og kritikken av verdiskapingsprosjektene bærer frukter.

Avdelingen har trykket opp igjen "Byvandring i Sandefjord". I løpet av desember var utgiftene tjent inn gjennom godt julesalg. På alle måter endte 2010 bra for vestfoldavdelingen.

VESTFOLDAVDELINGENS STYRE 2010

LEDER:

Ragnar Kristensen, Larvik Tlf: 33 18 60 50
E-post: yttersoe@restaurering.net

STYREMEDLEMMER:

Elisabeth Holmsen, Åsgårdstr. Tlf: 984 57 787

E-post: elisabeth.holmsen@gmail.com

Bjørn Torkildsen, Tønsberg Tlf: 33 32 53 79

E-post: b-tork@online.no

Kari Schei, Tønsberg Tlf: 33 31 75 54

E-post: kari@tnb.no

Stein Idar Hagen, Larvik Tlf: 33 61 06 41

E-post: stein@larvikcity.com

VARAMEDLEMMER:

Gry Wenche Nilsson, Stavern Tlf: 33 19 93 88

E-post: gr-wenni@online.no

Brit Berggreen, Sandefjord Tlf: 33 52 03 12

E-post: Brit.Berggreen@ahkr.uib.no

noKarine Huseby, Tjølling Tlf: 934 04 462

E-post: karine.huseby@skirnir.as

Kaisa Bengtsson, Sandefjord Tlf: 33 45 06 71

E-post: kaisacatifes@hotmail.com

Turid Wiig Erdvik, Sandefjord Tlf: 33 47 38 41

E-post: twerdvik@online.no

OBSERVATØR

Aina Dahl, Tønsberg Tlf: 41 62 95 63

E-post: ainadahl@hotmail.com